

ปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วังหิน 1 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

Factors Affecting Reading Habit of Grade 4-6 Students in Schools of Integrated Educational Developing Management Network, Wang Hin 1 under Sisaket Primary Educational Services Area Office 1

สุปราณี สายช่วย¹, ปกรณ์ชัย สุพัฒน์², เมธี วิสาพรม³ และ จิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์⁴
Supraanee Saichuay¹, Pakornchai Suphat², Methee Wisaprom³ and Jittimaporn Sihawong⁴

Received : 13 ส.ค. 2562

Revised : 31 ต.ค. 2562

Accepted : 5 พ.ย. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน 2) เพื่อศึกษาสภาพของปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 362 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้คือการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้าง และส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และพรรณนาผลการค้นพบ ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ เจตคติต่อการอ่าน สภาพแวดล้อม การอ่านที่บ้าน และลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน สามารถอธิบายความแปรปรวนนิสัยรักการอ่าน ได้ร้อยละ 40.5 ($R^2=0.405$) และ 2) สภาพของปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน มีดังนี้ เจตคติต่อการอ่าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุน การอ่านของผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน การสนับสนุนการอ่านของครู ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด และห้องเรียน และความพร้อมด้านสื่อ เทคโนโลยี โดยสรุป พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4-6 ที่มีความสอดคล้องตรงกันทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ เจตคติต่อการอ่าน สภาพแวดล้อม การอ่านที่บ้าน และลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน

คำสำคัญ : นิสัยรักการอ่าน, ปัจจัย, การวิจัยแบบผสมผสาน

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

อีเมล: jumsupra@gmail.com.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

³ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

⁴ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

¹ Master student Program in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University, Email: jumsupra@gmail.com.

² Assistant Professor Dr. Chairman of the Advisory Board in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University

³ Dr., Advisor in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University

⁴ Dr., Advisor in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University

Abstract

This study was mixed method research and the purposes were 1) to study factors affecting reading habits and 2) to study the condition of factors affecting reading habits. The sample of this research consisted of 362 grade 4-6 students by using simple random sampling. The tool employed for data collection was a questionnaire and test statistic was multiple regression analysis. Using purposive random sampling, 8 key informants who involved in creating and promoting student reading habits were selected and an interview form was used to collect the data. Content analysis was employed to analyze the data and findings were presented in description. The results of the study were as follows:

1) Factors affecting reading habit were statistically significant at .01 level. They were attitude toward reading, home reading environment and physical characteristics of library and classroom. These factors could explain the variance of student reading habits for 40.5% ($R^2=0.405$) and 2) The condition of factors affecting reading habits, they were attitude toward reading, motivation for achievement, parent supporting reading, home reading environment, teacher supporting reading, physical characteristics of library and classroom, and media and technology readiness. In conclusion, the factors affecting reading habit of grade 4-6 students namely, attitude toward reading, home reading environment, and physical characteristics of library and classroom, were found both in qualitative and quantitative research of this study.

Keywords : Reading Habit, Factors, Mixed Method Research

บทนำ

การอ่านถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาประเทศในระยะยาว ดังนั้นการสร้างวัฒนธรรมการอ่านสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เป็นกลไกหนึ่งในการเพิ่มศักยภาพของคนให้มีความรู้ ความสามารถและการคิดอย่างสร้างสรรค์จนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคม และประเทศชาติให้มีขีดความสามารถและเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป (กระทรวงวัฒนธรรม, 2558 : 8) ซึ่งสอดคล้องกับ การอ่าน เป็นวัฒนธรรมในการแสวงหาความรู้ของประชากรทุกคน ปัจจุบันสังคมโลกเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และการแข่งขัน การอ่านจึงเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ประชากรได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และแนวคิดใหม่ ๆ อันจะเป็นการพัฒนาตนเองและรู้จักปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว และ ให้การส่งเสริมสนับสนุน มาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีหน่วยงานทุกภาคส่วนร่วมกันจัดกิจกรรมและณรงค์ส่งเสริมการอ่าน กอปรกับรัฐบาลได้กำหนดนโยบาย ปฏิรูปการศึกษาทั้งในด้านคุณภาพประสิทธิภาพ มาตรฐานและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยมุ่งแก้ปัญหาเรื่องคุณภาพ โอกาส และประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ โดยให้มีความเชื่อมโยงและส่งผลดี ต่อการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561 : 1)

นิสัยรักการอ่านเป็นคุณลักษณะ เกี่ยวกับการอ่านที่ได้รับการฝึกฝนเป็นเวลานาน จนกระทั่งสภาพจิตใจเกิดความสนใจ ที่จะอ่านจิตใจจะถูกกระตุ้นให้อยากอ่านชอบที่จะอ่านและแสดงออกให้เห็นทางพฤติกรรม เช่น การใช้เวลาว่างในการอ่าน ลักษณะการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน มีสมาธิในการอ่าน มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน เป็นต้น (ปราณี รัตน์, 2541 : 10) และเนื่องจากนิสัยรักการอ่านจะเกิดขึ้นเองในตัวบุคคลยากมาก หากไม่ได้รับการส่งเสริม ปลูกฝังให้รักการอ่านจนเป็นนิสัย เพราะการอ่านไม่ใช่ทักษะที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ การอ่านไม่ใช่พรสวรรค์ที่ติดตัวมา โดยเฉพาะสำหรับบางคนและการอ่าน ไม่ใช่กรรมพันธุ์ แต่การอ่านเป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝนต้องอ่านมาก ๆ จนกระทั่งเกิดนิสัยรักการอ่าน (ถาวร บุพบวงษ์, 2546 : 17)

สรุปได้ว่า การอ่านและการมีนิสัยรักการอ่านมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง ตลอดชีวิต ดังคำกล่าวที่ว่า แม่โลกก้าวสู่ยุคแห่งการ “หลอมรวมสื่อ” แต่การอ่านยังคงเป็นทักษะสำคัญที่อยู่เบื้องหลังกระบวนการเรียนรู้ และบ่มเพาะคนให้ “เต็มคน” ทำให้เกิดศักยภาพในการทำความเข้าใจกับสิ่งที่ซับซ้อนได้ นี่คือประโยชน์ที่สำคัญอย่างยิ่งในการดำรงอยู่ในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ที่เต็มไปด้วยปรากฏการณ์ที่สลับซับซ้อนยิ่งกว่ายุคสมัยใด ๆ ที่ผ่านมา และเป็นสิ่งที่การพึ่งพิงวิทยุและดูโทรทัศน์ไม่สามารถเอื้ออำนวยให้เกิดขึ้นได้ หากมนุษย์ไม่สามารถเข้าใจความซับซ้อนก็จะไม่เข้าใจปัญหาและคิดวิธีแก้ปัญหาได้ตรงจุด ทำให้สะสมปัญหาในชีวิตการทำงาน และสังคม ส่งผลสู่ภาวะวิกฤตโดยรวมอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ด้วยเหตุนี้ ในการส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้จึงควรส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการอ่านควบคู่ไปด้วย จนกล่าวได้ว่า “นิสัยรักการอ่านคือรากฐานแห่งสังคมการเรียนรู้” (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.), 2557 : 4-5)

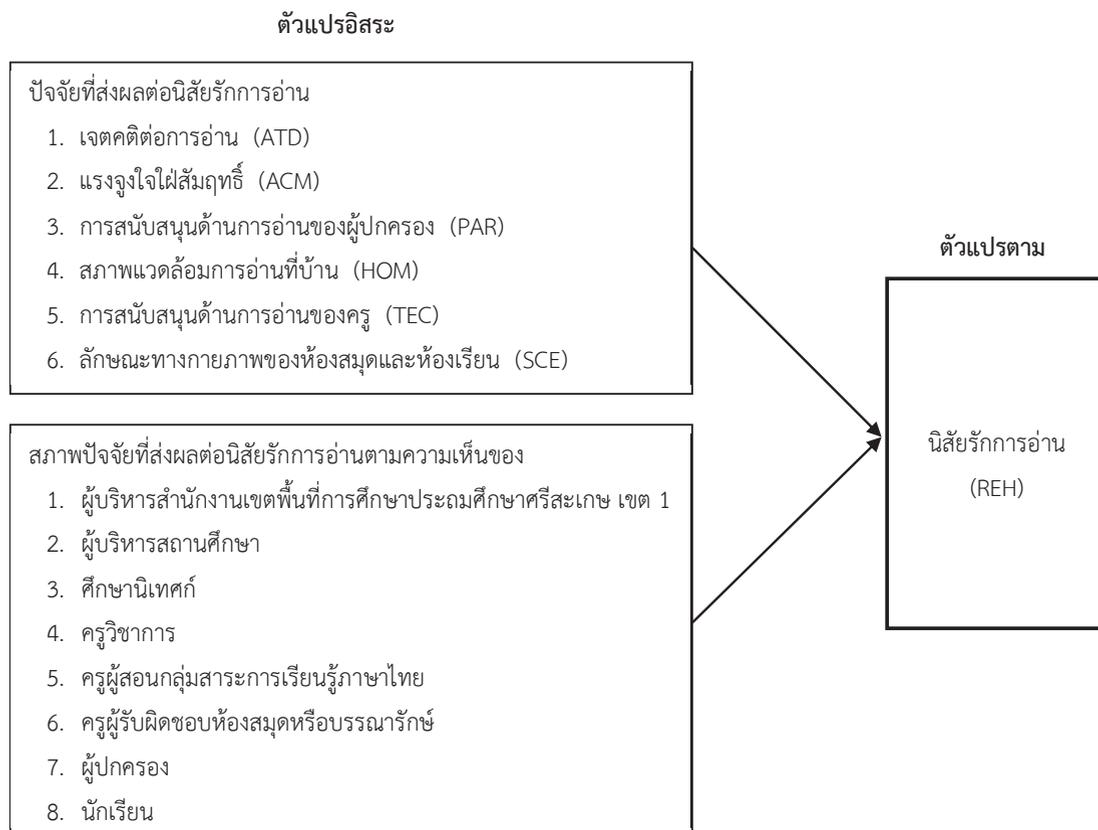
จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านของ สันติกา ดวงจิต (2552 : 125-126) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี 9 ตัวแปร ตัวแปรที่ส่งผลในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อนิสัยรักการอ่าน ส่งผลโดยตรงอย่างเดียว ได้แก่ ความเชื่อในความสามารถของตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติต่อการอ่าน ตัวแปรที่ส่งผลโดยทางตรงและโดยทางอ้อมได้แก่ การมุ่งอนาคตการควบคุมตน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การสนับสนุนการอ่านของผู้ปกครอง การสนับสนุนการอ่านของครู และการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมีหลายปัจจัย ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน โดยเลือกตัวแปรที่มีผู้ศึกษาวิจัยตั้งแต่ 8 คนขึ้นไป และมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมี 6 ตัวแปร คือ เจตคติต่อการอ่าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนการอ่านของผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน การสนับสนุนการอ่านของครู และลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาว่ามีตัวแปรใดบ้างเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการวังหิน 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานเพื่อสนับสนุนเพิ่มเติมผลการวิจัยในครั้งนี้ โดยมุ่งหวังว่าผลการวิจัย จะเป็นประโยชน์ต่อการปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนเพื่อให้เป็นนิสัยติดตัวเด็กอย่างถาวรต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการวังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการวังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมีหลายปัจจัย ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน โดยเลือกตัวแปรที่มีผู้ศึกษาวิจัยตั้งแต่ 8 คนขึ้นไป และมีนัยสำคัญทางสถิติ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 สามารถเขียนกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้นำการวิจัยแบบผสมผสานแบบแผนสามเส้า (Triangulation Design) มาใช้ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ โดยแยกกันดำเนินงานและให้ความสำคัญของวิธีการวิจัยทั้งสองอย่างเท่าเทียมกัน ใช้ช่วงระยะเวลาดำเนินการวิจัยในระยะเวลาเดียว และดำเนินการวิจัยไปพร้อม ๆ กัน ในปัญหาหรือคำถามการวิจัยประเด็นเดียวกัน โดยนำผลวิจัยที่ได้ทั้งสองวิธีมาเปรียบเทียบและเปรียบเทียบว่ามีส่วนใดที่ได้ผลเหมือนกันหรือคล้ายกัน และมีส่วนใดที่ได้ผลแตกต่างกัน ผลการวิจัยแต่ละวิธีการจะเป็นส่วนช่วยขยายหรือเพิ่มเติมเติม ผลการวิจัยระหว่างกัน ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในแต่ละแบบจะประกอบไปด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในปีการศึกษา 2561 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการวังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โรงเรียนจำนวน 19 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 737 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 259 คน แต่เนื่องจากการวิจัยนี้ต้องใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ต้องใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาซึ่งไม่ควรน้อยกว่า 20 เท่าของตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรทำนาย (ยูทง ไกรวรรณ, 2557: 134) จึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย จากจำนวนนักเรียนของแต่ละโรงเรียนในสัดส่วนร้อยละ 50 ได้กลุ่มตัวอย่าง 362 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานวิชาการ ครูบรรณารักษ์ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้ปกครอง และนักเรียน จำนวนด้านละ 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 8 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา การสร้างและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยเลือกโรงเรียนและนักเรียนที่มีผล O-Net สูงที่สุดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม ตรงประเด็น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยยึดตามรูปแบบของ Likert (Summated rating scale) ฉบับที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน มีทั้งหมด 6 ตอน ตอนละ 10 ข้อ ได้แก่ แบบสอบถามเจตคติต่อการอ่าน มีค่าอำนาจจำแนก ถึง ระหว่าง 0.228 ถึง 0.748 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.742 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.295 ถึง 0.672 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.704 แบบสอบถามการสนับสนุนการอ่านของผู้ปกครอง มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.230 ถึง 0.624 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.758 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.304 ถึง 0.753 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.829 แบบสอบถามการสนับสนุนการอ่านของครู มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.373 ถึง 0.618 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.799 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.356 ถึง 0.741 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.806 ฉบับที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.266 ถึง 0.628 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.842

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยการทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 19 ฉบับ จากนั้นนำหนังสือส่งเพื่อติดต่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 19 โรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนัดหมายกำหนดเวลาในการเก็บข้อมูล จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 362 ฉบับ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่ 3 มกราคม 2562 – 26 กุมภาพันธ์ 2562

การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพ และสภาพปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน เพื่อกำหนดกรอบและแนวการสัมภาษณ์อย่างกว้าง ๆ โดยการสัมภาษณ์แบบ กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ต่อความคิด หรือตามแนวคิดของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ศึกษาในเทศก์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านของหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบในด้านวิชาการ ครูบรรณารักษ์หรือครูผู้หน้าที่บรรณารักษ์ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้ปกครอง และนักเรียน จำนวนบุคลากรด้านละ 1 คน รวมทั้งหมด 8 คน ซึ่งการเตรียมตัวในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการ ติดต่อล่วงหน้ากับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการโทรศัพท์ไปยังผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้รู้กำหนด วัน เวลา ในการสัมภาษณ์ เมื่อถึงกำหนด เวลานั้นจัดเตรียมการสัมภาษณ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แนวคำถาม สมุดบันทึก แฟ้มเก็บรวบรวมข้อมูล และเทปบันทึกเสียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น เป็นการตรวจสอบลักษณะการแจกแจงแบบปกติ (Normality) โดยใช้แผนภาพ ความน่าจะเป็นปกติ (Normal Probability Plot)

4.2 การวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน

4.3 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณใช้การคัดเลือกแบบลำดับขั้น (Multiple Regression Analysis/Stepwise) เพื่อหาความสัมพันธ์และค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4-6

การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการพรรณนาผลการค้นพบ

สรุปผล

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของตัวแปรที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านดังแสดงในตาราง 1 และตาราง 2

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน

แหล่งความผันแปร	SS	d	MS	F
การถดถอย	157.427	3	52.48	81.372**
ความคลาดเคลื่อน	230.871	358	0.645	
รวม	388.298	361		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 1 พบว่า มี 3 ปัจจัย ได้แก่ เจตคติต่อการอ่าน สภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน และลักษณะทางกายภาพ ของห้องสมุดและห้องเรียน ที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งแสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน	B	S.E	Beta	R	R ²	F
เจตคติต่อการอ่าน (ATD)	0.537	0.055	0.439	0.570	0.325	173.685**
สภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน (HOM)	0.229	0.045	0.221	0.61	0.374	107.254**
ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน (SCE)	0.191	0.044	0.186	0.637	0.405	81.372**
R ² =0.405 S.E=0.80305 F=81.372 Sig=0.000 a = -0.016						

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 2 พบว่าตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมี 3 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ เจตคติต่อการอ่าน (ATD) สภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน (HOM) และลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน (SCE) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ร่วมกันพยากรณ์นิสัยรักการอ่าน ได้คิดเป็นร้อยละ 40.5 และสามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

สมการถดถอยพยากรณ์นิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$Y = -0.016 + 0.537ATD + 0.229HOM + 0.191SCE$$

สมการถดถอยพยากรณ์นิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z = 0.439ATD + 0.221HOM + 0.186SCE$$

การวิจัยเชิงคุณภาพผลการค้นพบสภาพปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการอ่าน การสนับสนุนการอ่านของครู สภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน และลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน การสนับสนุนการอ่านของผู้ปกครอง และความพร้อมด้านสื่อ เทคโนโลยี

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่มีความสอดคล้องตรงกันทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ เจตคติต่อการอ่าน สภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน และลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน

อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมี 3 ตัวแปร คือ เจตคติต่อการอ่าน (ATD) สภาพแวดล้อมการอ่าน

ที่บ้าน (HOM) และลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน (SCE) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ร่วมกันพยากรณ์นิสัยรักการอ่าน ได้คิดเป็นร้อยละ 40.5 ส่วนอีก 3 ตัวแปร ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ACM) การสนับสนุนการอ่านของผู้ปกครอง (PAR) และการสนับสนุนการอ่านของครูห้องเรียน (SCE) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยรักการอ่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ไม่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน และสภาพปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วจิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการอ่าน การสนับสนุนการอ่านของครู สภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน และลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน การสนับสนุนการอ่านของผู้ปกครอง และความพร้อมด้านสื่อ เทคโนโลยีนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เจตคติต่อการอ่าน ส่งผลทางบวกต่อนิสัยรักการอ่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่านักเรียนที่มีเจตคติต่อการอ่านสูง ส่งผลให้มีนิสัยรักการอ่านที่สูงด้วย เพราะเจตคติมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน ถึงความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งที่ตนเองชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งถ้านักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านก็แสดงออกให้เห็นว่า นักเรียนมีความชอบการอ่าน โดยการบอกกล่าว หรือแสดงท่าทีเกี่ยวกับการแสวงหาความรู้ด้วยการอ่าน โดยอ่านเมื่อมีเวลาว่างเพื่อความบันเทิง จรรโลงใจ และการชื่นชมคุณค่าของความรู้จากการอ่าน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลำยา มากเจริญ (2556 : 30) พบว่าเจตคติเป็นตัวแรกที่สามารรถทำนายนิสัยรักการอ่านของนักศึกษา เจตคติเป็นจิตลักษณะประเภทหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรม โดยที่บุคคลจะมีเจตคติที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์นั้นเป็นผลมาจากการที่บุคคลได้มีประสบการณ์กับสิ่ง ๆ นั้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีเจตคติต่อการอ่านจะเป็นผู้ที่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อการอ่าน ทำให้เด็กมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมรักการอ่าน และส่งผลให้เกิดพฤติกรรมหรือนิสัยรักการอ่าน และสอดคล้องกับคำกล่าวของ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 55-56) กล่าวว่า การสร้างนิสัยรักการอ่านมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ซึ่งจะต้องเริ่มจากการสร้างความสนใจในการอ่านของเด็ก และส่งเสริมการอ่านตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียน การสร้างความสนใจในการอ่านมีความสำคัญมาก ควรเริ่มตั้งแต่ขณะที่เป็นทารกอยู่ในครรภ์ของมารดา จึงจะได้ผลดีต่อสมองของเด็กทารก และเมื่อเด็กเติบโตขึ้นมาก็ต้องปลูกฝังและสร้างความสนใจในการอ่านไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งมีนิสัยรักการอ่านเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน ประสบความสำเร็จในชีวิต ในหน้าที่การงาน และมีนิสัยรักการอ่านไปจนชั่วชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้บริหาร ครูผู้สอนภาษาไทย ครูผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยสรุปว่าเด็กที่มีลักษณะนิสัยรักอ่านจะต้องเป็นคนที่ชอบอ่านหนังสือ มีความรู้สึกที่ดีต่อการอ่านและชอบอ่านหนังสือโดยที่ไม่ต้องมีใครบอกหรือไม่ถูกบังคับให้อ่าน

2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นตัวแปรที่ค้นพบในการวิจัยเชิงคุณภาพที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สันติกา ดวงจิต (2552 : 126) พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยตรงต่อนิสัยรักการอ่าน คือนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงย่อมมีความปรารถนาความต้องการอ่านให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จในการอ่าน มีความเพียรพยายามที่จะอ่าน โดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันสูงสุดที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Majid and Venus (2007 : 187-189) พบว่านิสัยรักการอ่านของนักเรียนเกิดจากแรงจูงใจในการอ่าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยมีเป้าหมายเพื่อความสำเร็จของตนเอง รวมถึงคำให้สัมภาษณ์ของผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนภาษาไทย ครูผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด และผู้ปกครอง ที่ว่าเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีลักษณะที่ต่อใฝ่เรียนรู้ อายากรู้อยากเห็น มุ่งมั่นในการทำงาน มีความรับผิดชอบสูง มีความเพียรพยายามทำงานให้สำเร็จ มีความกระตือรือร้น ซึ่งเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นวัยเด็กประถมปลายซึ่งยังความสนุกสนานกับการเล่น ดังนั้นนักเรียนจะเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ ต้องได้รับคำแนะนำ จากครูและพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้คอยชี้แนะ

3. การสนับสนุนการอ่านของผู้ปกครอง เป็นตัวแปรที่ค้นพบในการวิจัยเชิงคุณภาพที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Austin and Casselden (2010 : 113-135) กล่าวว่า ทักษะด้านการอ่าน

และการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจะไม่ประสบผลสำเร็จถ้าพ่อแม่ผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญ รวมทั้งผลการวิจัยของ Bano, Jabeen and Qutoshi (2018 : 42-59) พบว่าบทบาทของผู้ปกครองเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาความสนใจในการอ่านของเด็ก เนื่องจากกิจกรรมการอ่านที่ดีสามารถช่วยให้พวกเขาพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ผลการวิจัยได้รับการยืนยันว่าถ้าพ่อแม่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาการอ่านหนังสือของเด็กในช่วงวัยเด็กก็จะสามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านเป็นกิจกรรมประจำได้ดีขึ้น โดยแนะนำว่าพ่อแม่ควรมีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาเจตคติต่อการอ่าน ด้วยการจัดเตรียมเอกสารการอ่านและสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรกับการอ่านที่บ้าน ดังคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 8 คน คือ การสนับสนุนการอ่านของผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะเด็กสามารถรับรู้หรือได้รับการพัฒนาตั้งแต่อยู่ในครรภ์จนถึงวัยเด็ก ซึ่งเขาจะได้รับลักษณะนิสัยรักการอ่านได้เห็นแบบอย่างที่ดีในการอ่าน ส่วนผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้คำสัมภาษณ์ถึงทัศนคติต่อการสนับสนุนการอ่านของผู้ปกครองไม่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนนั้น อาจมีผลเนื่องจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับผู้ปกครองโดยคิดเป็นร้อยละ 45.30 ซึ่งมากกว่าอาศัยอยู่กับพ่อแม่ โดยนักเรียนจะอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย ที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากพ่อแม่ของนักเรียนเป็นวัยแรงงานต้องไปทำงานต่างถิ่น เพราะบริบทเป็นชนบทครอบครัวมีอาชีพเกษตรกร มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจนเมื่อเสร็จสิ้นฤดูกาลทำนา พ่อแม่ก็จะไปทำงานในต่างถิ่นและโดยให้ลูก ๆ อาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย จึงทำให้การดูแลเอาใจใส่ในด้านการอ่านหนังสือหรือการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านจึงเป็นไปได้ยาก ซึ่งสอดคล้องกับ สันติกา ดวงจิต (2552 : 22) กล่าวว่า อาชีพของบิดามารดา เด็กที่มีสภาพร่างกายปกติ มีบิดามารดา เป็นแพทย์ พ่อค้า หรือข้าราชการ น่าจะมีความพร้อมในการอ่านเร็วกว่าเด็กที่มีบิดามารดาเป็นชาวนา ชาวไร่ ชาวนา หรือกรรมกร เพราะอาชีพเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจและพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลในครอบครัว อันมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดความพร้อมได้ และสอดคล้องกับ คำให้สัมภาษณ์ของศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนภาษาไทย และผู้ปกครอง จึงส่งผลให้ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ถ้อยที่ไม่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

4. สภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน ส่งผลทางบวกต่อนิสัยรักการอ่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่านักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้านดี ส่งผลให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านดีเช่นกัน ซึ่งสภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน พ่อแม่หรือผู้ปกครองทางบ้านนับเป็นผู้มีบทบาทต่อการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านของเด็กเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรดี นกเกษม (2556 : 115) พบว่าสภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งพัฒนาการของบุคคลนั้นมาจากปัจจัยสำคัญสองประการคือ พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม เพราะฉะนั้นนิสัยรักการอ่านจะเกิดขึ้นได้ส่วนหนึ่ง ย่อมมาจากสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมรักการอ่าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาทิตยา เผ่าพงษ์คล้าย (2553 : 79) พบว่าสภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้านมีความสัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการอ่านที่บ้าน เป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างนิสัยรักการอ่านในเด็ก โดยครอบครัวต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้สัมผัสกับอ่านเสมอ โดยเริ่มต้นจากการอ่านหนังสือสำหรับเด็ก หรือหนังสือนิทานให้เด็กฟัง ตลอดจนการเตรียมหนังสือที่เด็ก ๆ ชอบวางไว้และหยิบอ่านได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนภาษาไทย ครูผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด และนักเรียนที่ว่าสภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน โดยผู้ปกครองจัดหาหรือเอื้ออำนวยความสะดวกในการอ่าน เช่น มุมหนังสือ โต๊ะอ่านหนังสือ มีบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการอ่านของบุตรหลาน

5. การสนับสนุนการอ่านของครู เป็นตัวแปรที่ค้นพบในการวิจัยเชิงคุณภาพที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรดี นกเกษม (2556 : 115) ที่ว่าการสนับสนุนการอ่านของครู เป็นสิ่งที่สำคัญในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่าน การอบรมสั่งสอน และการให้คำแนะนำในการอ่าน และสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 8 คน ที่กล่าวว่าครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียน เป็นผู้คอยแนะนำ

กำกับติดตาม สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อหรือให้เด็กอยากอ่านหนังสือ หรือสร้างเจตคติที่ดีต่อการอ่าน และสร้างแรงจูงใจให้กับเด็กนักเรียนได้ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยไม่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพบริบทของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วัังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เป็นโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทมีปัญหาคาราคาถนองครุ ไม่ครบชั้นเรียน และครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนเยอะในแต่ละวัน บางโรงเรียนต้องควบชั้นเรียนก็มี รวมทั้งแต่ละโรงเรียนจะไม่มีครูที่จบเอกบรรณารักษ์โดยตรงซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจการจัดห้องสมุดและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เด็กนักเรียน มีเพียงครูเอกอื่นที่มาทำหน้าที่บรรณารักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของครูวิชาการ ครูผู้สอนภาษาไทย และครูผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด จึงทำให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนนั้นยังไม่เด่นชัดและทำให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง

6. ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน ส่งผลทางบวกต่อนิสัยรักการอ่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียนที่ดี มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการอ่านจะส่งผลให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านที่ดีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จักรพันธ์ หลงสุข (2561 : 159) กล่าวว่าโรงเรียนจำเป็นต้องมีห้องสมุดที่น่าสนใจ นำเข้าไปอ่านหนังสือ ครูและบรรณารักษ์ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเข้าไปอ่านหนังสือและร่วมกิจกรรมการอ่าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นสถาบันการสอนที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 8 คน ที่ว่าลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน เพราะห้องสมุดและห้องเรียนถือเป็นแหล่งเรียนรู้หลักของแต่ละโรงเรียน ถ้าห้องสมุดและห้องเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดีเอื้ออำนวยต่อการอ่านหนังสือ หนังสือที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยของเด็ก จะทำให้สามารถดึงดูดความสนใจ และทำให้นักเรียนอยากเข้าไปอ่านหนังสือ ห้องเรียนก็เช่นกัน เพราะนักเรียนจะใช้เวลาอยู่ที่โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ และสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

7. ความพร้อมด้านสื่อ เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ สื่อมัลติมีเดีย อุปกรณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ค้นพบในการวิจัยเชิงคุณภาพ เพราะทำให้นักเรียนได้เห็นภาพเคลื่อนไหว เสียง หรือลักษณะมัลติมีเดีย ซึ่งถือเป็นตัวกระตุ้นหรือสิ่งเร้าความสนใจให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนชอบที่จะอ่านและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสร้างเจตคติที่ดีต่อการอ่าน สามารถสร้างและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียนได้ ซึ่งในปัจจุบันถือได้ว่าสื่อเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมากสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 8 คน และสอดคล้องกับทฤษฎีการส่งเสริมการอ่านของ กรมวิชาการ (2545 : 78-79) ที่ว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เป็นกิจกรรมที่จูงใจสร้างความประทับใจให้แก่เด็กนักเรียนให้เกิดความกระตือรือร้นเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมไปในทางที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ ดังเช่น ทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียภาพ การจัดการเรียนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ต้องอาศัยความรู้และความงาม (ทั้งในด้านภาพ เสียง และความคิด) ช่วยทำให้น่าดู น่าฟัง เป็นที่ประทับใจดึงดูดให้ชมให้ฟังและจดจำไว้ได้นาน ก่อให้เกิดจินตนาการและจรรโลงใจที่จะอ่าน และสอดคล้องกับคำกล่าวของ ธีรารักษ์ โปธิสุวรรณ (2560 : 2) ที่ว่าสื่อมีอิทธิพลต่อเด็ก ในด้านความรู้ โดยการส่งเสริมเนื้อหาเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความรู้ การศึกษา ข้อคิดเห็น และความบันเทิงสำหรับเด็ก อิทธิพลของสื่อที่มีต่อเด็กด้านเจตคติ จะให้เด็กมีค่านิยม ความคิด ความเชื่อไปในทางที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมก็ได้อิทธิพลของสื่อที่มีต่อเด็กด้านพฤติกรรม สื่อจึงมีความสำคัญกับการพัฒนาเด็ก ทั้งในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การกล้าแสดงออก และสื่อเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ เจตคติ ค่านิยม การเป็นต้นแบบ สร้างความเพลิดเพลินใจในการเรียนรู้ สามารถเสริมสร้างความเข้าใจในสิ่งที่ป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้ และสื่อยังมีความสำคัญต่อเด็กในการสร้างแรงบันดาลใจอีกด้วย

ผลการวิเคราะห์สมการพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วัังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมี 3 ตัวแปร คือ เจตคติต่อการอ่าน สภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน และลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ร่วมกันพยากรณ์นิสัยรักการอ่าน ได้คิดเป็นร้อยละ 40.5

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่มีความสอดคล้องตรงกันทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ เจตคติต่อการอ่าน สภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้าน และลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรนำสารสนเทศเป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 สำหรับบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ควรเลี้ยงดูด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย ในแต่ละสถานการณ์แวดล้อมต่อเนื่องกันตั้งแต่เกิด เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี และมีนิสัยรักการอ่าน โดยจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านที่เอื้อต่อการอ่านโดยครอบครัวต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้สัมผัสกับอ่านเสมอ โดยเริ่มต้นจากการอ่านหนังสือสำหรับเด็ก หรือหนังสือนิทานให้เด็กฟัง จัดเตรียมสถานที่สำหรับการอ่าน ตลอดจนการเตรียมหนังสือที่เด็ก ๆ ชอบวางไว้ และสามารถหยิบอ่านได้ตลอดเวลา โดยส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านที่ดีเพิ่มขึ้น

1.2 สำหรับครูหรือโรงเรียน โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ห้องสมุดและห้องเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อนิสัยรักการอ่าน ซึ่งห้องสมุดโรงเรียนที่มีคุณภาพมีบทบาทต่อการสร้างและสนับสนุนนิสัยรักการอ่านของเด็ก ห้องสมุดควรมีบรรยากาศที่เป็นมิตรและเชิญชวนให้เด็กเข้าใช้ห้องสมุดเมื่อมีเวลาว่าง นอกจากนี้ การจัดให้เด็กได้เข้าใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ การจัดเวลาสำหรับอ่านหนังสือในห้องเรียน หรือช่วงพักกลางวัน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ภาพการอ่านหนังสือของเด็ก รวมถึงจัดหาสื่อเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ สื่อมัลติมีเดีย ระบบอินเทอร์เน็ต ให้เด็กได้ ค้นคว้า สืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เพื่อเป็นการช่วยกระตุ้นให้เด็กอ่านหนังสือและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของเด็กได้ดีเพิ่มขึ้น

1.3 สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้วางแผน เพื่อกำหนดนโยบาย หรือให้การสนับสนุนในด้านปัจจัยความพร้อมด้านสื่อ เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ สื่อมัลติมีเดีย ระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพราะในปัจจุบันสื่อ เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก เพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ซึ่งเป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างในระดับอำเภอ ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาวิจัยในลักษณะนี้โดยขยายกลุ่มประชากรให้ใหญ่ขึ้น เช่น ทั้งระดับจังหวัด หรือระดับภูมิภาค เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2545). *แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
กระทรวงวัฒนธรรม. (2558). *แผนแม่บทส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ของไทย พ.ศ. 2560-2564*.

- จักรพันธ์ หลงสุข. (2561). การศึกษาพฤติกรรมการอ่าน ปัจจัยที่ส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านและแนวทางในการส่งเสริมการอ่าน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นราชสีมา เขต 7.
วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 12(2), 154-160.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). *สร้างเสริมนิสัยรักการอ่านให้เด็กได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ถาวร บุปผางษ์. (2546). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษาในจังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและสถิติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ธีรารักษ์ โปธิสุวรรณ. (2560). *สื่อกับการพัฒนาเด็ก สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช*. สืบค้นเมื่อ
19 มีนาคม 2562, จาก <http://humaneco.stou.ac.th/UploadedFile/72202-14.pdf>
- ปราณี รัตน์ง. (2541). *ตัวแปรคัดสรรที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย*.
วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ยุทธ ไกรวรรณ. (2557). *การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลำไย มากเจริญ. (2556). *พฤติกรรมรักการอ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. *วารสารวิชาการ
ศรีปทุม*, 11(1), 30.
- วรรดี นกเกษม. (2556). *ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดสตูล*.
วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและประเมิน. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สันติกา ดวงจิต. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดศรีสะเกษ*.
วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.). (2557). *รักการอ่าน ฐานสังคมเรียนรู้*. กรุงเทพฯ:
สหมิตร พรินติ้ง.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). *คู่มือการดำเนินงานกิจกรรมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนา
ห้องสมุด*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ..
- อาทิตยา เฝ้าพงษ์คล้าย. (2553). *นิสัยรักการอ่าน สภาพแวดล้อมทางการอ่านที่โรงเรียนและที่บ้าน ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Austin, M. and Casselden, B. (2010). A Server into the Reading Attitudes and Personal Reading Habits of
Year 2 Children. *The school Librarian*, 58(3), 133-135.
- Bano, J., Jabeen, J. and Qutoshi, S. B.. (2018). *Journal of Education and Educational Development*, 5(1), 42-59.
Retrieved from <http://journals.iobmresearch.com/index.php/JEED/index>
- Majid, S. and Venus, T. (2007). Understanding the Reading Habits of Children in Singapore. *Journal of
Education Media & Library Science*, 45(2), 187-189.